ע) **שוה כסף ככסף.** גבי קידושין כסף כתיב ושוה כסף איתרבי ככסף דלאמרינן לקמן ישיב לרבות שוה כסף הלכך כי כסף בעינן דקיין: **מכסף מקנתו.** בעבד עברי כתיב: **ישיב גאולתו.** ישיב קרא יתירא הוא דמלי למכתב לפיהן גאולתו לרבות שוה כסף לענין פדיון וכיון דמיפרוק ביה איקנויי נמי מקנה ביה דכתיב גאולתו מכסף מקנתו: **וכיון דלא קיין לא.** וה"ק ואינו נקנה בתבואה וכלים אלא א"כ קלץ דמיה: **בתורת כסף וכו'.** בתורת דמיס הוא נקנה בין שנותנין עליו כסף בין שוה כסף בתורת דמיס אקנו ולא בתורת חליפין שדרך לעשות חליפין בתבואה וכלים כלים שנאמר (רות ד) שלף איש נעלו ותבואה נמי דכתיב (שם) כל דבר[ע]: **ולרב נחמן דאמר.** בפרק האזהב פירי לא עבדי חליפין אם נתן תבואה בתורת חליפין כמו סודר לקנות בהן שדה או שוה דבר בחליפין לא קנו והאי כל דבר מפרש ליה[ב] דהכל נקנה במעבד השתא ליכא למימר תורת תבואה וכלים היינו חליפין מאי איכא למימר: **אלא לעולם.** ואינו נקנה בתבואה וכלים דקאמר בדלית בהו שוה פרוטה: **מקרא הנאתייהו.** מזומנין ליהנות מהם: **לפדיון בני.** לחמש סלעים של פדיון הבכור דכתיב (במדבר יח) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים: **לא אמר כלום.** אפי' נתנו לכהן: **כל כמיניה.** כי אמר בחמש סלעים בתמיה: **דשוי.** ואפי' הכי קתני ריש"ל לא אמר כלום הואיל ולא ישומו: **לדידי שוי לי.** אני שם אותו לעצמי ואקבלו בכך: **דגברא רבה הוא.** ולא אזיל בגילוי הראש: **מקוני.** שם מקום: **ונתן לה דינר.** מיד מקודשת דקיבלה ליה לשם קידושין וש"מ שיטלים מנאו: **הרשות בידו.** שאין הקידושין חלין עד שתקבל את כולו ואת אמרת מקודשת: **במנה זו.** דדעתה אכולה: **דינר רע.** לקמן מפרש: **כילד דאמר[ג] במנה זו.** ומצא חסר דינר אינה מקודשת והיינו דקאמר רבא אחד לחזור הרשות בידו: **מסתברא.** דפרושי מפרש: **השתא במנה סתם.** מצא ליה דיכולים לחזור כל זמן שלא קבלה את כולה: **במנה זו.** ומצא חסר[ב] דהשתא לא קבלה כולה מיבעי' דמאי הדרא: **מונה והולך שאני.** ואע"ג דאמר במנה סתם כיון דחזיתיה מונה והולך דעתה אכולה אבל כי לא נתן לה אלא דינר וקבילתיה ולאי לשם קידושין קבילתיה ועל מנת שיטלים: **דאשתכח ביני זוזי.** ולא הכירה בו מתחילה שהיה מעורב ביניהם: **היינו דינר של נחשת.** ואמאי מקודשת:

מנה

אף שוה כסף נמי דקיין אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא [ו]מכסף מקנתו בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבואה וכלים האי תבואה וכלים היכי דמי אילימא דלא מקנו בהו כלל [ז]ישיב גאולתו אמר רחמנא [א]לרבות שוה כסף ככסף ואי דלית בהו שוה פרוטה מאי איריא תבואה וכלים אפי' כסף נמי[ח] אלא לאו דאית בהו שוה פרוטה וכיון דלא קייצי לא [ג]ואידך ה"ק בתורת כסף הוא נקנה ואין נקנה בתורת תבואה וכלים ומאי נינהו חליפין ולרב נחמן [ד]דאמר פירות לא עבדי חליפין מאי איכא למימר אלא לעולם דלית בהו שוה פרוטה ודקאמרת מאי איריא תבואה וכלים אפי' כסף נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא כסף דאי אית ביה שוה פרוטה אין אי לא לא אבל תבואה וכלים אימא [ט]מדמקרבא הנאתייהו גמר ומקני נפשיה קא משמע לן אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא [י]עגל זה לפדיון בני טלית זה לפדיון בני לא אמר כלום עגל זה בחמש סלעים לפדיון בני טלית זו בחמש סלעים לפדיון בני בנו פדוי האי פדיון היכי דמי אילימא דלא שוי כל כמיניה אלא לאו אף על גב דשוי וכיון דלא קייצי לא לא לעולם דלא שוי [כ]וכגון דקביל כהן עילויה כי הא דרב כהנא שקיל סודרא [מ]מבי פדיון הבן אמר [מ]ליה לדידי חזי לי חמש סלעים אמר רב אשי לא אמרן אלא כגון רב כהנא דגברא רבה הוא [א] ומיבעי ליה סודרא אריש"ל אבל כולי עלמא לא כי הא דמר בר רב אשי זבן סודרא מאימיה דרבה מקובי שוי עשרה [מ]בתליסר: [י]אמר רבי אלעזר [ג]התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זו מקודשת וישלים מאי טעמא כיון דאמר לה מנה ויהב לה דינר כמאן דאמר לה על מנת דמי [מ]ואמר רב הונא [ל]אמר רב [ד]כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי מיתיבי[מ] [ה]התקדשי לי במנה והיה מונה והולך ורצה אחד מהן לחזור אפילו בדינר האחרון הרשות בידו [ו]הכא במאי עסקינן דאמר במנה זו הא מדסיפא במנה זו רישא במנה סתם דקא תני סיפא[ט] אמר לה התקדשי לי במנה זו ונמצא מנה חסר דינר או דינר של נחשת אינה מקודשת [ז]דינר רע הרי זו מקודשת ויחליף [ח]לא רישא וסיפא דאמר במנה זו ופרושי קא מפרש רצה אחד מהן לחזור אפי' בדינר האחרון הרשות בידו כיצד כגון דאמר לה במנה זו והכי נמי מסתברא דאי ס"ד רישא במנה סתם השתא במנה סתם לא הוו קידושי במנה זו מיבעיא אי משום הא לא אידיא תנא סיפא לגלוי רישא שלא תאמר רישא במנה זו אבל במנה סתם הוו קידושין תנא סיפא במנה זו מכלל דרישא במנה סתם ואפילו הכי לא הוו קידושין רב אשי אמר מונה והולך שאני דדעתה אכוליה האי דינר של נחשת היכי דמי אי דידעה ביה הא סברה וקבלה לא צריכא דיהביה [פ]ניהליה בלילא אי נמי דאשתכח ליה ביני זוזי האי דינר רע היכי דמי אי דלא נפיק היינו דינר של נחשת אמר רב פפא [ב]כגון דנפיק על ידי הדחק: אמר רבא אמר רב נחמן [ר]אמר לה התקדשי לי במנה והניח לה משכון עליה אינה מקודשת

מנה

נקט שמי שרוצה למנות מנה אינו מונה לו בפרוטות אלא בדינרין שמקצר חשבונו. ודינר הוא כמו פשוט של כסף וא"ר מעות כדמפרש לקמן [יב, א]. ואיכא מ"ד שאע"פ שלא השלים לה המנה צריכה גט, וטעות הוא בידם דמה בין תנאי זה לשאר תנאים. במנה זה. משמע כל המנה ולא חלו הקדושין עד שהגיע בידה כל המנה, אבל במנה סתם אפילו מונה והולך מקודשת בדינר הראשון שנתן לה. **רב אשי אמר.** אפילו במנה סתם אם היה מונה והולך אינה מקודשת עד שהגיע בידה כל המנה, ואאי בריתא [ב]סתם איירי, (ומהא) [ובהא] מילתא פליג עם ההיא אוקימתא דר' אליעזר כמו שנפרש לקמן [ט, א ד"ה והלכתא כר' אליעזר]. דידעה ביה. שהכירה אותו ומחלה אותו הדינר. שמענין מיהא דאע"ג דאמרינן ג) הקדושין לא ניתנו לימחל, היינו דבענין (שיש לה) [שישלים] ויתן לה שוה פרוטה, ואפילו אמרה הריני כאילו קבלתיה אינו מועיל, אבל אם אמר לה התקדשי במאה דינרים יכולה היא למחול מקצתם הואיל ומגיע בידה פרוטה. בלילה. ולא הכירתו. **ביני זוזי.** שלא ראתו. **היינו [דינר] של נחשת.** והיכי הני מי מקודשת. על ידי הדחק. משום הכי מקודשת שהרי יכולה להוציא בדוחק, ומיהו יחליף אותו הואיל ואינה יכולה להוציאו בלא טורח. **תוספתא.** חבעו זה את זה, האיש תבע תחלה ואמר לה קבלי קדושין. ואם האשה תבעה תחלה שאמרה לו (תני) [תן] לי קדושין וקדשי סתם, הואיל ותבעה האיש תחלה היא אמרה לו כבר שלא תתקדש לו אלא במאתים, ודאי על מנת ליתן מאתים קדש, ומנה או מאתים סתם הוא זה ומקודשת כמה שנתן לה והוא ישלים המאתים, מיהו אם אינו רוצה להשלים אינה מקודשת כדפרשנא לעיל גבי ההיא דרבי אליעזר. [וכן המוכר חפץ לחבירו וכו'] תבעו זה את זה, אם הלוקח תבע ואמר לו קנה החפץ ונתנו לו [יעשו דברי לוקח], אם הלוקח תבע ואמר לו תן לי החפץ ובא ומשכו [יעשו דברי מוכר]. ע"כ התוספתא פ"ב [הי"א].

ב) [לקמן טו.], ג) [בכ"מ עוסק: לא.], ד) ס"א לא ה"ק [וכן הוא בכת"י, ולפנינו נרש"ל], ה) [לקמן כח:] ב"מ מז, ו) [לקמן מו.], ז) תוספתא דבכורות פ"ו ה"ד, ח) [ל"ל בפדיון וכן העתיקו תוס' לעיל ב. ד"ה בפרוטה], ט) [ר"ליה ליתא בכת"י. זעס: אמר לדידי שוי לי. וכ"ה בנרש"ל], י) [בכת"י ודפו"ר: בתריסר. ועיין יעב"ן], י) [לקמן מז, ב] ב"ז ל. ע"ש גיטין עד. [ועה: עז.] לקמן ס: [ע"ס], ל) [ר"אמר רב"ל ליתא בכת"י. ול"ל אמר רבי. (רש"ש, ע"ש)], מ) [תוספתא פ"ב ה"י], נ) [שם], ס) [בכת"י: ויהלכו], ע) [שיך לדף ז:], פ) [ב"מ מז ע"א], צ) [שם], ק) [בדפו"ר: לתודרי. ועי' תסה"ש לקמן יב ע"א], ר) [יש להוסיף ועקנה. (רש"ש, ע"ש)], ש) [ל"ל לדאמרינן], ת) [ועי' היטב תוס' גיטין לט: ד"ה משום], א) [ועי' תוס' פסחים מט: ד"ה אמר ותוס' ב"ב קי. ד"ה ולא ובחולין קלב. ד"ה רב], ב) [לעיל ז ע"א],

תורה אור השלם

1. אם עוד רבות בַּשָּׁנִים לִפְדִיתָן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ:

ויקרא כה נא

מוסף רש"י

פירות לא עבדי חליפין. כל דבר שאינו כלי ואפילו שוה הרבה (ב"מ מז:). ומשום דפירי שמיטה נקט פירי (לקמן כח:). **כאומר מעכשיו.** עלמא כך וכך (לקמן ט:). **דינר רע.** שאינו יוצא כי אם על ידי הדחק ולא דמי לדינר של נחושת שאינו יוצא כלל (רש"י רי"ף).

מוסף תוספות

א. בתוס' טוך כתוב עבד כנעני נקנה כדתניא לקמן (כב:) וקונה את עצמו בחליפין כדמשמע בפ' השולח וכו'. (עי' רש"ש); משום דחליפין ודמי לכסף וכל היכא דכסף קני חליפין נמי קני לבר מאשה וכו'. תוס' גיטין לט: ד"ה משום. ב. דאי לליישנא בתרא מנ"ל דבענין מידי דקיין דילמא שאני הכא דצריך שומא ולא סמכה דעתיה. תוס' הרא"ש. ג. חד בימי רב ורבי יוחנן וחד בימי רב אשי, והראשון היה כהן. תוס' רי"ד: ורב כהנא שאכל בשביל אשתו והו רב כהנא שגלה מבבל לארץ ישראל דפרק הגוזל בתרא שלא היה כהן. תוס' חולין קלב. ד. בריטב"א ד"ה רב כהנא כתוב דבמתנה עמ"ל מ"מ ה' סלעים שלמים נתן לו וזכה בהן כיון דקיימ"ל דמעמ"ל שמה מתנה ובעלים מכוחו חוזרין וזוכין בהם אבל היכא דמעיקרא לא שוין ה' סלעים לא קיים מצות נתינה שיתן הפודה לכהן ה' סלעים. ה. והא דאי אצטריך לאשמועינן הני תרתי גווני דהאי דינא לחוד והאי דינא לחוד. רשב"א. ו. [ד]לאו ע"מ שאתן לך מנה קאמר. שם.

אבל כולי עלמא לא. ולא"ת מאי נעבעמא דלא מהני מי גרע ממתנה ע"מ להחזיר דאמרינן לעיל (דף ו:) דשמה מתנה וי"ל דאין הכי נמי דמיגרע גרע דהתם איכא דבר חשוב דהוי מתנה אע"פ שנתן ע"מ להחזיר אבל הכא גבי פדיון לא היה שוה אותו סודר [ד]חמש סלעים ומתחילה כשנתן לו לא יצא ידי נתינה: **השתא** במנה סתם לא הוו קידושין במנה זו מיבעיא. ולא"ת דלמא הא קמ"ל דבמנה זו אע"ג דלא מזרה בה לא הוי קידושין כיון שנמצא חסר[ה] ויש לומר דמריש שמעת מינה כיון דבמנה סתם יכולה לחזור בה ולא אמרינן ישלים[ו] אלמא לא חלו הקידושין כלל עד שישלים הכי נמי כי אמר לה במנה זו ונמצא חסר לא חלו הקידושין ואף ההשלמה לא מהניא שהרי לא אמרה דעתה להשלמתו אלא למנה שמרצה לה והרי הוא חסר:

מנה

לחזור אפילו בדינר האחרון הרשות בידו [ו]הכא במאי עסקינן דאמר במנה זו הא מדסיפא במנה זו רישא במנה סתם דקא תני סיפא[ט] אמר לה התקדשי לי במנה זו ונמצא מנה חסר דינר או דינר של נחשת אינה מקודשת [ז]דינר רע הרי זו מקודשת ויחליף [ח]לא רישא וסיפא דאמר במנה זו ופרושי קא מפרש רצה אחד מהן לחזור אפי' בדינר האחרון הרשות בידו כיצד כגון דאמר לה במנה זו והכי נמי מסתברא דאי ס"ד רישא במנה סתם השתא במנה סתם לא הוו קידושי במנה זו מיבעיא אי משום הא לא אידיא תנא סיפא לגלוי רישא שלא תאמר רישא במנה זו אבל במנה סתם הוו קידושין תנא סיפא במנה זו מכלל דרישא במנה סתם ואפילו הכי לא הוו קידושין רב אשי אמר מונה והולך שאני דדעתה אכוליה האי דינר של נחשת היכי דמי אי דידעה ביה הא סברה וקבלה לא צריכא דיהביה [פ]ניהליה בלילא אי נמי דאשתכח ליה ביני זוזי האי דינר רע היכי דמי אי דלא נפיק היינו דינר של נחשת אמר רב פפא [ב]כגון דנפיק על ידי הדחק: אמר רבא אמר רב נחמן [ר]אמר לה התקדשי לי במנה והניח לה משכון עליה אינה מקודשת

מנה

נז א מיי' פ"ג מהל' עבדים הל' ו והל' ח [ופ"ה הל' ב טוש"ע י"ד סי' רסז סעי' כו]:

נח ב מיי' פי"ח מהל' מכורים הלכה ז סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שה סעיף ה:

נט ג מיי' פי"ז מהלכות אישות הלכה יז טוש"ע אה"ע סימן כט סעיף ז:

ס ד מיי' פי"ו שם הלכה יז ופ"ג מהל' גזילה וא"ד ומתנה הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ג:

סא ה ו ז ח ט מיי' פ"ז מהלכות אישות הלכה יז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כו סעיף ז:

סב י מיי' פ"ה מהל' אישות הלכה כג סמג שם טוש"ע שם סעיף ו:

גליון הש"ם

גמ' שכבסה מקנתו בכסף היא נקנה. ע"ל יד ע"ב תד"ה מוכר עצמו:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כילד דאמר לה כמנה זו ומצאה: (ב) ד"ה כמנה וכו' אסר דינר להשמת:

הגהות הגר"א

[א] גמ' כגון רב כהנא דגברא רבא הוא. נ"ב ודע למחוני אבל כ"ע לא כי הא דמר בר רב אשי מי. כ"ה גירסת ב"ע וכמ"ש ומפרשים לענין שאין מי משום אונאה (ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' ס"ה סי"ק ח): [ב] תוס' ד"ה מאי בו' עבר כנעני נקנה. נ"ב וקונה עצמו:

תוס' ר"י הזקן

עגל זה. לכהן קאמר. שיקח העגל או הטלית בדמי פדיון בנו. ומבעי ליה סודרא. וכן נמי עגל וטלית לכל אדם. שהרי לכל אדם הן צורך, אבל [טלית] [סודר] אינו צריך לכל אדם, ולא מצי למימר לדידי שוה לי אלא מדבר שהוא צריך לו, שפעמים שאדם קונה אותם יותר משוויהם מפני הצורך. ה"ז מקודשת. מיד כשנתן לה הדינר ואינה יכולה לחזור בה. דהו"ל כמאן דאמר לה הרי את מקודשת לי בדינר על מנת שאשלים לך מנה. ומיהו אם לא השלים לה המנה אינה צריכה גט שהרי לא השלים תנאי, ומצא שהוא יכול לחזור בו והיא אינה יכולה לחזור בה. והוא הדין אם נתן לה פרוטה מקודשת ירושלים לה המנה. ואורחא דמילתא

מנה אין כאן משכון אין כאן. פי' ואינה מקודשת לפי שהאשה נקנית בכסף והכסף אינו בעין היאך יקנה שאין המשכון תחת הכסף כיון שלא יצאו ידי האשה ולאי אי אמר לה המקדש לי במשכון זה והמשכון יהיה שלך פשיטא דמקודשת וכמו כן אם אדם אומר לחבירו תן לך מנה במתנה והניח לו משכון עליה לא קנה המנה במשיכת המשכון ואין לחלק בין מתנה לקידושין[א] ורבינו חיים כהן בשם ר"ת אומר שאם אמר אדם לחבירו תן לך מנה במתנה והילך משכון עליו ואל תחזיר לי המשכון עד שתתן לך המנה דאז ודאי יכול לעכב המשכון עד שיתן לו המנה ותימה מהא דאמר בהשוכר את האומנין (ב"מ דף עה:) גבי השוכר את הפועלים להעלות פשתן וכל דבר שהוא אבוד מקום שאין שם אדם ומזרו בהן שוכר עליהן או מטען וקאמרינן [ב]עד כמה שוכר עליהן ת"ר נתמן עד כדי שכבן איתיביה רבא לרב נחמן דתנו רבנן אם אדם חבילה בידו מאי הוי הא מנה אין כאן משכון אין כאן וי"ל דלא דמי דהתם גרמו לו הפסד[ב] ועוד שאין החבילה בתוכת משכון אלא קנייה לו לשכור פועלין וכשרגילין לעשות שידוכין צריך ליזהר בדבר יפה שיאמר הרי אני מקנה לך כך וכך בגוף החפץ דאם אמר אם אחזור בי אתן לך כך וכך והא לך משכון מנה אין כאן משכון אין כאן ושמא בשדוכין לא אמרינן מנה אין כאן משכון אין כאן כיון שכשהאמר מהן חוזר בו השני מתביים בדברי[ג]

משכון דאחרים ובדרבי יצחק.

אע"ג דרבי יצחק איירי במשכון שלא בשעת הלואתו[ד] מצינו למימר כיון דבעל חוב קונה משכון שלא בשעת הלואה קנין גמור עד שיפדה בשעת הלואה נמי אינם שיעבודיה לחשב ממון לקדש בו האשה ולקנות בו עבדים וקרקעות וכן צריך לפרש בפ' השולח (גיטין דף לז. ושם[ה]) בהיא דאמר המלוה על המשכון אינו משמע ומפרש התם משום דקנין ליה כרבי יצחק ורבי יצחק הוי שלא בשעת הלואתו והמלוה משמע בשעת הלואתו כדמשמע סוף פרק האומנים (ב"מ דף פח: ושם[ו])[ז] שלא בשעת הלואתו לגמרי סברא הוא דיקנה הוא בשעת הלואתו שלא יטמוט דמשיב של אחיך בידך ודרשינן בספרי (פ' ראה) את אחיך תשמט ידך[ח] ולא של אחיך בידך וכן יש לפרש פרק כל שעה (פסחים דף לא: ושם[ט]) בהיא דתרגלא שהלוה את העובד כוכבים על חמלו אחר הפסח עובר לרבי מאיר ומפרש התם משום דקנה ליה כר' יצחק וכיון דקני ליה כרבי יצחק שלא בשעת הלואתו בשעת הלואתו קני ליה נמי לענין דקרינן ליה שלך אי אתה רואה[י]: **מנין** לבעל חוב שקונה משכון. פי' בקונט' בשאר דוכתי[א] להתחייב בחוסנין וקשה דהא ר"מ ור' יהודה פליגי[ב] במלוה על המשכון אי הוי שומר שכר אי שומר חנם אבל שואל לא הוי ואוקי גמרא ר"מ כר' יצחק דלא אמר להתחייב בחוסנין לכך נראה לי שקנה את המשכון להתחייב בגניבה ואבידה: **צדקה** מנין. וא"ת איכא לדקה ממה שיחזיר לו ויל"ל דדייק מדכתיב (דברים כד) ושכב בשלמתו וברכך ואי לא הוי קונה ליה

א"כ כשמברכו העני הוי ליה רבית דבריס[ג] ויש מפרשים דלא מיקרי לדקה אלא הנותן משלו כמו לדק משלך ותן לו (ב"ב פא:):

תנם לאבא או לאביך אינה מקודשת. ואם תאמר הא אמרינן לעיל (דף ו:) תן מנה לפלוני ואקדש אני לך מקודשת ויש לומר דלא דמי דהתם שהתחילה היא בדבר אחר למימר דדעתה להתקדש לאחר הכא שהוא אמר לה תחילה התקדש לי והיא משיבה תנם למי שתרצה איכא דלמימר דאין דעתה להתקדש אלא היא משבה לה ואיכא למימר דאין לחוש לכך כיון דלא תנא אחיך בברייתא לחודיה אי נמי י"ל דלהכי תנא אחיך ופלוני משום דס"ד דליהוי מקודשת טפי כשאמרה תנם לאחיך דסמכה דעתה טפי כשיהא ביד פלוני[ד]: **אם** היה שלא שלה מקודשת. פי' בקונטרס דאלרה קונה לה ולא נהירא דאם כן מאי בעי שלא של שניהם מהו פשיטא דאינה קונה כיון דהוא אחר של שניהם כדאמרינן פרק המוכר את הספינה (ב"ב דף פד:) אמר רבי יעקב אחר של שני שותפין קונין זה מזה ומוקי לה במודד בתוך קופתו של לוקח אבל במודד על הקרקע לא[ה] ונראה לפרש דהכא הטעם אין תלוי בקנין אחרים[ו] אלא כשהשלא שלה סמכה דעתה ובשאינו שלה לא סמכה דעתה ובעי כשהשלא של שניהם אי סמכה דעתה או לא:

מנה אין כאן משכון אין כאן איתיביה רבא לרב נחמן [א]קידשה במשכון מקודשת התם במשכון דאחרים וכדרבי יצחק [ב]דאמר רבי יצחק [ג]מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר [ד]ולך תהיה צדקה אם אינו קונה צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון בני רב הונא בר אבין זבון ההיא אמתא בפריטי לא הוו בהדייהו [ה]אותיבי נסכא עליה לסוף אייקר אמתא אתו לקמיה דרבי אמי אמר להו פריטי אין כאן נסכא אין כאן [ו]ת"ר [ז]התקדשי לי במנה נטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר האבד אינה מקודשת הא שדיתינהו קמיה הוו קידושין הא קאמרה ליה שקיל לא בעינא [ח]לא מיבעיא קא אמר לא מיבעיא שדיתינהו קמיה דלא הוו קידושין אבל זרקתו לים או לאור אימא כיון דמיחייבא בהו קדושי קדיש נפשה והא דקא עבדא הכי סברא איבדקיה להאי גברא אי רתחנא הוא או לא קמ"ל תנו רבנן [ט]התקדשי לי במנה תנם לאבא ולאביך אינה מקודשת על מנת שיקבלום לי מקודשת תנא אבא להודיעך כח דרישא תנא אביך להודיעך כח דסיפא התקדשי לי במנה תנם לפלוני אינה מקודשת על מנת שיקבלום לי מקודשת וצריכא דאי אשמעינן אבא ואביך התם הוא דכי אמרה על מנת שיקבלום לי הוו קידושין דסמכה דעתה עילייהו סברה עבדין לי שליחותאי אבל פלוני לא ואי אשמעינן פלוני הכא הוא דכי אמרה תנם לפלוני לא הוו קידושי דלא מקרבא דעתה לגביה למיתבה ליה במתנה אבל אבא ואביך דמקרבא דעתה לגבייהו אימא במתנה יהביתיה ניהלייהו צריכא ת"ר [י]התקדשי לי במנה תנם על גבי סלע אינה מקודשת ואם היה סלע שלה מקודשת בעי רב ביבי [יא]סלע של שניהם מהו תיקו [יב]התקדשי לי בכבר תנהו לכלב אינה מקודשת ואם היה כלב שלה מקודשת בעי רב מרי [יג]כלב רע אחריה מהו בההוא הנאה דקא מצלה נפשה מיניה גמרה ומקניא ליה נפשה או דלמא מצי אמרה ליה מדאורייתא חיובי מחייבת לאצולן תיקו [יד]התקדשי לי בכבר תנהו לעני אינה מקודשת אפילו עני הסמוך עלה[טו] מאי טעמא אמרה ליה כי היכי דמחייבנא ביה אנא הכי מחייבת ביה את ההוא גברא דהוה קא מזבין חומרי

מנה אין כאן משכון. הלכך מסכון[ה] אינו שוה (כאן) כלום[ו] שאין המשכון מתנה: **במשכון דאחרים.** שהיה בידו ואינו שייך לו עליו הלכך מקודשת שהמשכון עצמו קנוי לה: **בפריטי.** על מנת שלקבל פרוטות של נחשת: **נסכא.** מחיצה של כסף: **פריטי אין כאן.** שהתנו עליה הלכך נסכא שהוא משכון אין כאן להיות במקומו לקנות שאם נתנו הפרוטות היתה קנויה להם דעבד כגעני נקנה בכסף[ז]: **נטלתו וזרקתו לים.** בפניו לומר אינו רוצה: **הא שדיתינהו קמיה.** במקום שאינו אבוד הוו קידושין בתמיה: **מדאיתייבא ביה.** לשלומי גמרה וקדשה נפשה ולפי שהוא שלה זרקתו לנסות את זה אם הוא רגזן: **אינה מקודשת.** ואינו דומה לתן מנה לפלוני ואיקדש לך[ח] דהתם איהי קאמרה ליה מעיקרא אבל כאן משהא הוא כלומר תן מעותיך לאחרים: **להודיעך כח דרישא.** דלקמן על גב דאמרה הוא לא גמרה וקדשה נפשה: **כח דסיפא.** דאמר מקודשת דאע"ג דלא קרוב שלה הוא: **סמכה עליה.** דעביד שליחותיה[ט] וכי מקבל להו הוה שלוחה ומקדשה: **ואם היה סלע שלה מקודשת.** שחלרו של אדם קונה[י] והרי הוא כמו שמקבלתו: **רב אחריה.** לנוסחה: חומרי

מנה אין כאן משכון. הלכך מסכון[ה] אינו שוה (כאן) כלום[ו] שאין המשכון מתנה: **במשכון דאחרים.** שהיה בידו ואינו שייך לו עליו הלכך מקודשת שהמשכון עצמו קנוי לה: **בפריטי.** על מנת שלקבל פרוטות של נחשת: **נסכא.** מחיצה של כסף: **פריטי אין כאן.** שהתנו עליה הלכך נסכא שהוא משכון אין כאן להיות במקומו לקנות שאם נתנו הפרוטות היתה קנויה להם דעבד כגעני נקנה בכסף[ז]: **נטלתו וזרקתו לים.** בפניו לומר אינו רוצה: **הא שדיתינהו קמיה.** במקום שאינו אבוד הוו קידושין בתמיה: **מדאיתייבא ביה.** לשלומי גמרה וקדשה נפשה ולפי שהוא שלה זרקתו לנסות את זה אם הוא רגזן: **אינה מקודשת.** ואינו דומה לתן מנה לפלוני ואיקדש לך[ח] דהתם איהי קאמרה ליה מעיקרא אבל כאן משהא הוא כלומר תן מעותיך לאחרים: **להודיעך כח דרישא.** דלקמן על גב דאמרה הוא לא גמרה וקדשה נפשה: **כח דסיפא.** דאמר מקודשת דאע"ג דלא קרוב שלה הוא: **סמכה עליה.** דעביד שליחותיה[ט] וכי מקבל להו הוה שלוחה ומקדשה: **ואם היה סלע שלה מקודשת.** שחלרו של אדם קונה[י] והרי הוא כמו שמקבלתו: **רב אחריה.** לנוסחה: חומרי

תוס' ר"י הזקן

מנה אין כאן. לא המנה הניע לידה ולא המשכון נתן לה להיות שלה דנימא שוה כסף ככסף. הלכך אין לה המשכון כלום. במשכון מקודשת. וקס"ד דמיירי כה"ג אמר לה התקדשי לי במנה הניח לה משכון. [במשכון] דאחרים. במשכון שמסרו לו בידו על חוב שיש לו אצל אחרים, וקדשה באותו זכות שיש לו על המשכון. דאי אמר לה התקדשי לי בזה, דאיל ואחרים מוציאין אותו משכון מידה אינה מקודשת, לא ודאי דאמר לה התקדשי במשכון זה שיש לי מפלוני התקדשי לי במאה זוז שיש לי על משכון זה מקודשת. ודא חימא הכא נמי מנה לא הניע בידה ומשכון לא נתן להיות שלה ואין לה המשכון כלום. שהרי* דא קונה המשכון עד אותו זוגוף המשכון הקנה לה אותו מנה. והוא הדין אם בעל חוב עצמו שור אחר הדלוואה דכה"ג אי קני ביה זכותא כנגד אתר סך כמו שביארנו בסוף הקבל. ומשום הכי פרישנא במשכנו שלא בשעת הלואתו, והכי אוקימנא לה דאתו, והכי אוקימנא לה אי דרי יצחק בשבועות (מד. וכבא מציעא (פב. א). וכא מאן דמפרש במשכון חרים שאפילו משכנו בשעת הלואתו, והכי דייק מהא דר' יצחק הואיל ומשכנו שלא בשעת הלואתו קני ליה עד שיפרע לו אתר סך שהלוה חייב לו, וכזכנו בשעת הלואתו [נמי] קנית שעבודא מיהו אית ליה עיריה, ואותו שעבוד נתן לה, הכבל. בפריטי. דעבד כגעני נה) בכסף. נסכא. חתיכה של כסף. ונתייקרה השפחה ורצה לחזור בהם המוכרים. פריטי אין כאן. שלא נתנו עות שקנו אותה, והנסכא לא נתנו להם להיות שלהם דנמא שוה כסף ככסף. הלכך לא נתנו להם עליה לא כסף ולא שוה כסף שאין להם על הזכא כלום. שמעינן מיהא מוכר יינו לעובד כוכבים אי על מי שהעובד כוכבים מנחשן לשכון על היין קודם שאסר אינו מועיל, ואכתי דס"ל היין נסך קא שקיל, שהרי לא נתן לו הכסף שיקנה בו הין ולא נתן לו המשכון שהוא שלו, הלכך אין לו בשכון כלום ואין לו תקנה אלא המפר לו המעות ולא נתרצית בקדושין, ומיירי נמי בשלא חזר ואמר לה כלום אלא שהניחם שם לפירושא קמא. שלה. לשון ריצוי הוא דאמרה, כלומר הניחם ברשותי. של שניהם. בעיא ולא איפשיטא, הואיל המקום של שניהם, אם נתרצית לקדושין אם לאו. **לכלב.** כלומר הפסידהו ואינו לשון ריצוי. גמרה ומקניא. ולשון ריצוי הוא דקאמרה, או חיובי מחייבת ולא נתרצית בקדושין, אלא אמרתי לך שתצילוני כמו שאתה חייב להציל נפש אחת מישראל. איכא מאן דאמר אם היה כלב של שניהם נמי מקודשת אם היה בכבר שתי פרוטות, דלשון ריצוי הוא ולא אמרינן דאמרה כיה אנא מחייבת כיה את כדאמרינן[ג], דהתם הוא חייב בכל דבר אבל הכא הוא אינו מוטל עליו אלא חצי מזונותיו. ואיכא מאן דאמר דאינה מקודשת, דהואיל דמחייב ביה איהו לא נתרצית לקדושין, **ירושלמי** פרק האיש מקדש [ה"א]. התקדשי לי סלע תנהו לעני מקודשת ותראה עושה טובה לעני. וראי זה הירושלמי חולק עם התלמוד שלנו, דודאי ליכא הפרש בין סלע לכסף, דבסלע לא מציא למימר כי היכי דמחייבנא, דלא רמיא עליה חובה למיתן ליה סלע[ד] חדא דודאי אינו חייב ליתן לו ככר גדול כאחת. ופי' לשון הגמ' הוא שלא היה בדעתה להתרצות בקדושין אלא שיתן לו לשום מצוה שהרי הוא מחויב[ה] במעה כמו שהיא מחויבת יהיה מחויב לתת לו כולו או מקצתו, ודאי אם נותן לעני אלף זה בבת אחת מצוה עביד כדתנן בסוף פאה [פ"ח מ"ח] היו לו מאתים זוז חסר דינר אפילו נתנו לו אלף זוז בבת אחת יקח.

*נ אה שחסר כאן. ומכאן שייך לתירוץ.

תודה אור השלם

ו. הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הַעֲבוֹט בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרַכְךָ וְלָךְ תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים כד יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מנה וכו' משכון אין כאן אינו שוה כלום וכו' קנוי לו הס"ד:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

מוסף תוספות

א. ושנם אחד לכולן לפי שאין המשכון משועבד לכלום משום דאדם יכול לשעבד נכסיו לדבר שנתחייב בו אבל בדבר שלא נתחייב לא חל שעבוד על נכסיו, ובמתנה שאמר ליתן לו לא נתחייב בה ולא יתחייב בה לעולם לפי שיכול לחזור בו לפיכך לא נשתעבד לו המשכון במשיכתו. תוס' הרא"ש. ב. כיון דדבר האבד הוא וחזרו בהם חייבים לשלם לו הפסדו הילכך נשתעבד לו המשכון שלהם עליהם עד כדי דמיו. שם. ג. שיאמר לו אם אחזור בי תזכה בכך וכך ממון בנוף החפץ הזה. שם. ד. אין זה גרמא מה שנהגמין לקנות את החוזר בו, בדין הוא להתחייב בו מי שחזור בו מן התנאי שהתנו לפי הבושת שמתבייש חבירו במה שהוא חוזר. או"ז ב"מ קפח. ה. דאמרינן התם והא אידי ואידי הלוהו על המשכון קתני ואין סברא לחלק בין המלוה להלוהו. תוס' גיטין לז. ו. דאפילו מקבל פקדון מעובדי כוכבים אם מקבל עליה אחריות מחייב עליה בכל יראה. שם. ז. דהוי שומר שכר וכו' והיינו שכרו דקני ליה להיות ממונו לקדש בו את האשה ולקנות בו עבדים וקרקעות, [ואף] שגם ממעותיו היה יכול לעשות זה ר"ל כיון דבשעה שנטלו לא היו מעותיו בידו נתנה הוא במשכון שנוטל במקומן וכו' ועוד שיכול לעשות חליפין מן הכלי הממושכן מה שלא היה יכול לעשות מן המעות. תוס' הרא"ש וע"ע תוס' ב"מ פב: ד"ה אימר. ח. ובהכי סגי אבא להודיעך כחא דרישא ופלוני להודיעך כחא דסיפא. ריטב"א. ט. דסלקא דעתין אביך דמקרבא דעתיה לגבי בריה וידו כיד בת בנו וחו דאית לה כסופי למתבעינהו מיניה דאזלא השתא לרשותיה אפילו כי אמר שיקבלם לי לא סמכא דעתה ולא הוי קידושין קמ"ל. שם. י. ואי בתוך קופסא המונחת בה פשיטא שקנתה. ריטב"א. כ. דאיכא למימר שזרקו לה לתוך חיקה. תוס' טוך. (ועי' תוס' הרא"ש שמפרש באריכות, ועי' ריטב"א שלומד דהוה מדין ערב).

מ) גיטין לז. פסחים לא: שבועות מד. ב"מ פב. ב) [בכת"י נוסף: פריטי, ושם אומינו נכסא עלוהו], ג) תוספתא דקידושין פ"ב ה"ט, ד) [בכת"י ודפו"ר: עליה מאי עמעמא דאמרה ליה], ה) [בדפו"ר: כלו. ותיקן לפומרו כלומר. ועי' רש"י כי"ף ורש"ל], ו) [לקמן כב ע"ב], ז) [לעיל י:]. ח) [ל"ל שלימומה. רש"ל], ט) [ב"מ יא ע"א], י) [שם עח.], כ) [ב"מ פ"ב ע"א], ל) [ד"ה שאינו], מ) [ד"ה ואם], נ) [בדריס עון], ס) [ד"ה בדרבי יצחק], ע) [פסחים ה ע"ב], פ) [בפסחים לא ע"ב וב"מ פא ע"ב. אמנם עיין רש"י גיטין לז ע"א], צ) [ב"מ פ:], ק) [ב"מ עה ע"ב], ר) [יתכן של"ל כשאמרה ע"מ לפלוני מכשאמרה ע"מ לאחיך. רש"ש], ש) [ו ע"ב ד"ה תן מנה], ת) [יתכן ל"ל: כדאמרינן לקמן בגמ'], א) [אל"ל כחדא], ב) [אל"ל כמלוה],

חומרי. בוטייני"ש שעושין של דגיל ומורגין הרבה מהן בחוט אחד ועושין אותו כמין ענק ונושאין בגואריהן למכור. ויש גורסין פתכייתא והן של זכוכית כמין טבעות דקיס וקורין אותו פוריל"ש ובלשון רבותינו אומטנית: **חד שוקא.** מלא חוט הענק: **מיקדשא לי.** בלשון שאילה: **הב אשקי ושדי.** דלא כפלתיה לדיבורא: **פגא דמלכא.** בכתר המלך נשבע: **והלכתא כר"א.** דאמר (לעיל דף ח.) התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זו מקודשת ושלים: **כרבא אמר רב נחמן.** דאמר לעיל (שם) מנה אין כאן משכון אין כאן: **בשן מקודשת לי.** והיא גרשות אביה לקדשה כגון שלא בגרה: **נשטר וזיני.** ומנלן דכי האי גוונא הוי שטרא: **מאי טעמא קרים ביה יקנו משום דכתיב ומכר.** בתמיה קרי ביה כי יקח וגימא דאבי[1] הנערה קאמר שיהא מקיחה לבעל ומשום דכתיב את בתי נתתי: **הלכתא נינהו.** למשה מסיני: **הפס נמי.** גבי שטר זביני כתיב ואקח את ספר המקנה אלמא המוכר נתנו ללוקח דכתיב ואקח ולא כתיב ואתן וירמיהו היה קונה את השדה מיד חנמאל אלמא מוכר כותב שדי מכורה לך ונותן ביד לוקח אבל הכא כי יקח כתיב: **כין ע"י עצמה.** שקבלתה היא מדעתו של אב: **מדעתה.** שהיא אמרה לו לקבל. והא דבעינן דעתה דילה והוא שבגרה: **אלא נשמה.** שנכתב בשם אשה אחרת ונמלך:

יציאה

חומרי [6]פתכייתא אתאי ההיא איתתא אמרה ליה הב לי חד [7]שוכא אמר לה אי יהבינא ליך מיקדשת לי אמרה ליה הבה מיהבה אמר רב חמא [8]כל הבה מיהבה לאו כלום הוא ההוא גברא דהוה קא שתי חמרא בחנותא אתאי ההיא איתתא אמרה ליה הב לי חד כסא אמר לה אי יהיבנא ליך מיקדשת לי אמרה ליה אשקויי אשקיין אמר רב חמא [9]כל אשקויי אשקיין לאו כלום הוא ההוא גברא דהוה קא שדי תמרי מדקלא אתאי ההיא איתתא א"ל שדי לי תרתי אמר לה אי שדינא ליך מיקדשת לי אמרה ליה שדי מישדא אמר רב זביד כל שדי מישדא לאו כלום הוא איבעיא להו הב אשקי ושדי מהו אמר רבינא מקודשת רב סמא בר רקתא אמר תגא דמלכא אינה מקודשת [10]והלכתא אינה מקודשת והלכתא שיראי לא צריכי שומא והלכתא כר"א והלכתא כרבא אמר רב נחמן: [11]ת"ר בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה בתך מקודשת לי בתך מאורסת לי בתך לי לאינתו [12]הרי זו מקודשת מתקיף לה ר' זירא בר ממל הא לא דמי האי שטרא לשטר זביני התם מוכר כותב לו שדי מכורה לך הכא בעל כותב בתך מקודשת לי אמר רבא התם מעניינא דקרא והכא מעניינא דקרא התם כתיב [1]ומכר מאחוזתו במוכר תלה רחמנא הכא כתיב [2]כי יקח בבעל תלה רחמנא התם נמי כתיב [3]שדות בכסף יקנו קרי ביה יקנו מאי טעמא קרית ביה יקנו משום דכתיב ומכר ה"נ קרי ביה כי יקח דכתיב [4]את בתי נתתי לאיש הזה אלא אמר רבא הלכתא נינהו ואסמכינהו רבנן אקראי ואיבעית אימא התם נמי כתיב [5]ואקח את ספר המקנה [7]ואמר רבא אמר רב נחמן כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה בתך מקודשת לי בתך מאורסת לי בתך לי לאינתו בין ע"י אביה בין ע"י עצמה [8]מקודשת מדעתו והוא שלא בגרה כתב לה על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה הרי את מקודשת לי הרי את לי לאינתו הרי את מאורסת לי מקודשת בין ע"י אביה בין ע"י עצמה [9]מדעתה והוא שבגרה: בעי ר' שמעון בן לקיש [10]שטר אירוסין שכתבו שלא לשמה מהו הויות ליציאה מקשינן מה

יציאה

הב אשקי ושדי אינה מקודשת. ולא"ת מי גרע מתן מעות לפלוני דמקודשת[11] כ"ש כשאומרת תן לי וי"ל דשאני הכא דמעיקרא היתה שואלת שלא בתורת קידושין ומשום הכי אינה למימר כשאומרת הב אשקי ושדי אינה מקודשת. ולא"ת מי גרע מתן מעות לפלוני דכבר אין מועיל לא בשאר מילי: ושתיה ולא בשאר מילי:

והלכתא שיראי לא צריך שומא. [10]ולא"ת אמאי אינטריך לפסוק כרבא לגבי רב יוסף דהא בנבא בתרא (דף קמג: מ"ר) פסקינן הלכתא כרבא בר משדה עניין ומתנה וי"מ דהיינו דוקא במילי דב"ב ולא בהיא [9]דע"כ בכולי גמרא הלכתא כרבא כדמוכח פרק מי שאמזו (גיטין דף עד:) גבי הוא דאמר ליה לאריסיה כ"ע דלו תלתא ושקלו ריבעא כו' וקאמר ותסברא דרבא כרבא כרב"ג והא קי"ל הלכתא כרבא ובהא קי"ל אין הלכה כרב"ג משמע מדקאמר והא קי"ל הלכתא כרבא משמע דבכולי גמרא הלכתא כווותיה[1] ושמא יש לדחות דהתם יש סברים דגרסי בהא קי"ל הלכתא כרבא דמשמע בהא דוקא ולא בכולי גמרא מיהו קשיא אמאי לא קאמר בהדיא הלכתא כווותיה דרבא כדאמר הלכה כר' אלעזר והלכתא כרבא אמר רב נחמן ואומר ר"ת דאתא לאשמועינן[2] דוקא שיראי הוא דלא צריכי שומא לפי ששמתן ידוע קצת ואין רגילין לטעות בו כל כך אבל שאר דברים כגון אבנים טובות ומרגליות שיש שאינם טובות אלא מעט[3] ורגילים לטעות בהרבה יותר משוויים[4] צריכי שומא משום דלא סמכה דעתה ולפיכך נהגו העולם לקדש בטבעת שאין בה אבן והא דאמר לקמן בפרק שני (דף מח:) שהוסיף לה נופך משלו יש לומר ששמו אותו[5] לי נמי ההוא נופך כעין שיראי שידוע שוויו קצת והשוה גברא דקדש בחבנא דכוחלא (לקמן דף יב.) והוה רב חסדא משער לי לית ביה שוה פרוטה אבנא דכוחלא לא הוי כשאר אבנים טובות אלא כעין אבני שיש כדאשכחתא פ"ה דסוכה (דף נא:) בהורדוס דבניה לבהמ"ק באבני דשיש וכוחלא ומרגלא

ויש"מ משום הכי אינטריך לפסוק כרבא לגבי רב יוסף משום דרב יוסף הבאיה לעיל (דף ח.) כמה ראיות לדבריו עוד י"מ מש"ה לא קאמר הלכתא כרבא דלא תימא דהיינו רבא דאמרי דבכל דהו לא צריכי שומא אבל אמר לה חמשין ושוי חמשין בעי שומא לפיכך פסק דבשום עניין לא בעי שומא לפי זה הטעם ימייבב הא לאינטריך לפסוק כרבא [9]אע"ג דבכל דוכתא קי"ל כוותיה: **כתב** על הנייר ועל החרס. משמע דשטר כשר על החרס וכן משמע לקמן בפירקין (דף כו.) דאמר כתב לו על הנייר ועל החרס שדי נמוכה לך שדי נמוכה לך הרי זו מכורה ונתונה וקשה דאמר בפ"ב דכתובות (דף כח.[6]) האי מאן דבעי לאחווויי חתימת ידיה בבי דינא לכתוב אחספא כו' וקאמר דוקא אחספא אבל אמגילתא לא דלמא משכח איניש דלא מעלי וכתיב עליה מאי דבעי ותנן הוליא עליו כתב ידו משמע אבל על חרס ליכא למיחש להכי דאפי' כתוב עליו לא יועיל ואומר ר"מ דההיא דלקמן וההיא דהכא אתיא כר' אלעזר דאמר כר' מאיר דכיון דבעינן בשטר קדושין עדי חתימה והיא דכתובות אתיא כר"מ דאמר (שם) עדי חתימה כרתי וההיא דהכא לא אתיא כר' מאיר דכיון דבעינן עדי חתימה כדמוכח לקמן בפרק שני (דף מח.) ועדיים שעל גבי החרס לא משיבי ואין מוכיח מתוכו כלום בחרס דדבר שיכול להזדייף הוא ותנן בפ"ב דגיטין (דף כא:) אין כותבין לא על נייר מחוק ולא על דיפתרא משום שיכול להזדייף וחכמים מכשירין ואמרו[7] מאן חכמים ר' אלעזר ש"מ דלא מהני[8] בדבר שיכול להזדייף ואע"ג דאמר בגיטין בסוף פרק שני (דף כב: ושם[9]) לא הכשיר ר' אלעזר אלא בגיטין אבל בשטרות לא ה"מ בשטרות העומדות לראיה דבעינן ראוי לעמוד ימים רבים אבל זה שאינו עשוי אלא לקדש בו אשה ולקנות בו שדה כעין גיטין הוה ובפ"ק דב"מ (דף יח.) וכ"מ ליקרעיניה בעינא לאיתסודי ביה אלמא אע"פ שהיא ראיה עיקרו לא לכך נעשה: **אף** על פי שאין בו שוה פרוטה. הכא ניחא דקאמר הוא רבותא לפי דבשום פרוטה היתה ראויה להתקדש בלא שטר[1] אבל לקמן (דף כו.) גבי שדי מכורה לך יש לתמוה מאי רבותא דאע"פ שאין בו שוה פרוטה דהתם המוכר נותן השטר וכך לי בשוה פרוטה כמו שאין בו שוה פרוטה וי"ל משום דכתב ביה נתינה מ"מ[2] אמריתי ספר[3] המקנה ס"ד דליבעי שוה פרוטה משום[4] דמוכר מקנה שדהו לוקח קמ"ל דלא בעי: **הא** לא דמי האי שטרא וכו'. ומגמו לא היה יכול להקשות[5] דבלא אחד דמי ספיר לגבי דמה גבו הבעל כותבו[6] (לא) בב"ד: **הלכתא** נינהו. תימה כיון דהלכתא נינהו ל"ל קרא דוישלח והיתה שהאשה נקנית בשטר וי"ל דשטר מכר לאוד הוי הלכתא ושטר קידושין נפקי מכי יקח דבעל כותבו ודמיי[7] למכר ואע"ג דקאמר הלכתא נינהו לשון רבים לאו אתרוייהו קאי וכהאי גוונא אשכחן בריש בנות כותים (נדה נב:) דקאמר הי קרא והי הלכתא[8] אך קשה לקמן (דף כו.) גבי שדה קנעי מנין שנקנית בשטר ואייתי קרא דכתיב ואקח את ספר המקנה ושמא י"ל דכיון דהוה קרא לא הוי אלא מדברי קבלה אין להקפיד בכך אי נמי יש לפרש (ב) [9]הלכות מדינה כלומר מנהג היה כך:

הן

במנה ונתן לה דינר מקודשת וישלים, וכדאסקה רב אשי דמנה והולך דעתה אכולא מנה. **כרבא** א"ר נחמן. דמנה אין כאן ומשכון ליכא. ואע"ג דליכא מאן דפליג אדרב נחמן, כיון דאיכא ברייתא דלכאורה משמע דפליג עלייהו, איצטריך תלמודא למפסק כוותיה לאשמועינן דהנהו שינוייא הוו. על הנייר או על החרס. אע"פ שיכול הכתב להזדייף בהני, כיון דאיכא עדים כשנתן לה השטר בתורת הקדושין, דקדושי בלא סהדי לאו כלום הוא, לא איכפת לן. ובפ"ק דגיטין [י, א] אסיקנא דמהוכר פוסל בקדושין בגיטין. והיכא דכתב תנאי בקדושין ודאי דאע"ג דבגיטין אם כתבו קודם התורף הויא ספק מגורשת [עי' רמב"ם הל' גירושין פ"ח ה"ד], בשטר קדושין ליכא תורף שאין שם אלא שם האשה ולא זמן. ועוד, דבכל דוכתא תשכח דאיתקש הויה ליציאה אלא במה שפוסל הגט מהיות גט, אבל במה שהוא ספק לא מדמינן קדושין לגיטין, שלא הקישה תורה קדושין לגיטין אלא בגט ואינו גט, אבל מספק לא איירי קרא, דליכא ספיקא קמי קדושא ברוך הוא. ואפילו תימא דמשום שהקישה תורה הוייה ליציאה יש לנו לומר שמה הוא ספק בגרושין הכי נמי בקדושין, הא לא חורף בקדושין, הלכך הויא מקודשת ודאי. ומ"ש בעל ה[שלמה] דמקודשת מספק אינו כמו שכתבנו. **הלכתא** נינהו. כלומר שכך קבלו פי' ענין קדושין מסיני מפי משה רבינו. **שלא בגרה.** דהויא ברשות אביה. **שלא לשמה.** שכתבו לתתו לרחל ונתנו ללאה.

מסורת הש"ס

[6] [פי' מיני מלקות עיון ערך חמר טו)], [7] ב) מ"ש שיפא, ג) יגמות נב. ע"ש, ד) [ע"ל אמר], ה) לקמן מח, ו) [נדפיי"ר: דנאמר], ז) [ע"ל ו:], ח) [ובנף קיד: ע"ש בתוס'], ט) [וסס ד"ה דוזוקא], י) [סס כב פוע"ל], כ) [וס לסוריף: לר"מ. (הר"ש מדעבוריא)], ל) [ד"ה אבנא], מ) [נדפיי"ר: אחרי מתי. ועי' רש"ס], נ) [ירמיה לב, טז], ס) [נדפיי"ר ליתא, וכאן מקמיים הדיבור ומתה"ד מוכר מקנה. ועי' מהרש"ל מהרש"ס], ע) [ודמי למכר" ליתא נדפיי"ר ועי' רש"ס], פ) [עי' תוספות סוכה כח. ד"ה הלכתא], צ) [נדפיי"ר טסף: הלכתא],

תורה אור השלם

1. כִּי יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֹב עָלָיו וְגָאַל אֵת מִמְּכַר אָחִיו:
ויקרא כה כה
2. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ: דברים כב יג
3. שָׂדוֹת בְּכֶסֶף יִקְנוּ וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר וְחָתוֹם וְהָעֵד עֵדִים בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבְסֹבִיבֹת יְרוּשָׁלִַם וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הָהָר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב כִּי אָשִׁיב אֶת שְׁבוּתָם נְאֻם יְיָ: ירמיהו לב מד
4. וְאָמַר אֲבִי הַנַּעַר אֶל הַזִּקֵנִים אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ:
דברים כב טז
5. וָאֶקַּח אֶת סֵפֶר הַמִּקְנֶה אֶת הַחָתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֶת הַגָּלוּי: ירמיהו לב יא

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והלכתא וכו' וא"ת אמאי איצטריך. עי' גרסות דף יב ע"ב ונמע"ל שם: **בא"ד** דע"ב בכולי גמרא. וכן דעת רש"י עירובין ד' נב ע"ב ד"ה כמתן וכרי"ף פ"ב קידש דף טו: **בסת"ד** אע"ג דבכל דוכתא ק"ל כוותיה. ועי' מגילה ד' כט ע"ב תד"ה והלכתא:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא לא וכו' כותבו בלבד הס"ד: (ב) ד"ה הלכתא וכו' הלכות מדינה. נ"ב הא ליתא אשכחן לקמן בלף לח ע"ב:

מוסף תוספות

א. מדלא קאמר בהא כדקאמר על רשב"ג. תוס' הרא"ש.
ב. משום דרבה ורב יוסף כי היכי דפליגי בשיראי הכי נמי פליגי במקדש בכל דבר ואפילו באבנים טובות ומרגליות והוי אמינא דהלכה כרבה ולעולם מקודשת, רשב"א. ג. שאינם שוים אלא מעט. תוס' טוק. ד. שאין בקיאין בהם אלא אומנים ומצוי בהם הטעות גדולה מאוד. ריטב"א. ה. תחילה. מרדכי. ו. ש"מ דלר"מ לא מהני בדבר. תוס' הרא"ש ביבמות נב. ז. [כלומר] בלא כח השטר. תוס' הרא"ש.
ח. דהויה ליפיון ליה מציאה והתם המקנה כותבו. תוס' הרא"ש. ט. אף הכא נמי הבעל כותבו. תוס' הרא"ש.
י. דקאמר הלכתא נינהו ולא קאי אלא אחדא. תוס' הרא"ש.

עין משפט נר מצוה

ע א ב ג מיי' פ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' כט סעיף י:
עא ד מיי' שם פ"ג הלכה ג סמג שם עשין מה טוש"ע אה"ע סי' לב סעיף ג:
עב ה מיי' שם [והל' יא] סמג שם עשין מה טוש"ע שם סעיף ל [וסי' לו סעי' ל]:
ו [מיי' שם הל' יב עשין מה טוש"ע סי' לב סעי' ל וסי' לו סעיף ג]:

לעזי רש"י

בוטיינו"ש. כפתורים.
פוריל"ש [פיוילי"ש]. טבעות זכוכית דקות.
אומטנית [מרשטניצי"ש]. ענקים, שדשרות.

מוסף רש"י

הנבא בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן

חומרי. בוטיני"ש. שוכא. קשר או אגודה. **לאו כלום הוא.** שלא נתרצית ליקח לשם קדושין אלא לא תשחק בי בדברים אלו. ומסתברא דוקא שלא אמר לה עוד דבר אלא נתן בידה, אבל אם אמר לה בשעת נתינה הרי את מקודשת לי כזה וקבלה, ודאי האי הבה מיהבא דקאמרה ריצוי הוא ומקודשת שנאילו] לא היה ריצוי לא (היה לוקח) [היתה לוקחת] מה שהוא נותן לה שהרי אין לה בהן כלום. **הב אשקי [ושדי מהו].** שלא כפלה הלשון, אי הוי ריצוי אי לאו. **תגא.** עטרה, ולשון שבועה היא. **והלכתא שיראי לא צריכי שומא.** כתב הר"ם פ"ז [מאישות הי"ח] אמר לה הרי את מקודשת לי בבגדים אלו שהם שוים חמשים דינר והיו של משי וכיוצא בהם שהאשה מתאוה להן אם היו שוים חמשים ה"ז מקודשת משעת לקיחה ואינם צריכים שומא בשוק ואח"כ תהיה מקודשת כדי שתסמוך דעתה, אלא הואיל והם שוים כמו שאמר לה הרי היא מקודשת משעה ראשונה ואם אינם שוים אינה מקודשת. ע"כ. נראה דעתו דדוקא שיראי וכיוצא בהן שהיא מתאוה להן ומעכבן לעצמה ואינה רוצה למכרם סמכא דעתה. אבל במה שאינה מתאוה להם שמא דעתה למכרם ולא סמכא דעתה שמא לא תמצא שוין. ומשום הכי פסיק בגמ' והלכתא שיראי לא צריכי שומא, ולא אמר והלכתא מאני לא צריכי שומא. ואיכא מ"ד ה"ה לכל מילי, והאי דנקט שיראי משום דעובדא דאיפליגו ביה רבה ורב יוסף שיראי הוו. **והלכתא כר' אלעזר.** דעת הרי"ף והר"ם [שם פ"ז הי"ז, עיי"ש] לפי מה שנמצא ברוב ההלכות, דהאי והלכתא כר' אלעזר דאי אמר לה התקדשי לי במנה סתם ונתן לה דינר, אפילו היה מונה והולך, ה"ז מקודשת וישלים, כדאוקימנא לתירוצא דתריצנא כר' אלעזר, ולא כרב אשי. וכן עיקר, דא"כ לימא נמי והלכתא כרב אשי. ואיכא מ"ד דהאי תירוצא לאו ר' אלעזר הוא דתרצה אלא בעל הגמ' הוא דתירצה הכי, ואפשר דר' אלעזר ס"ל כרב אשי הלכך האי והלכתא כר' אלעזר ממימריה בלחוד הוא דפסקינן כוותיה דהתקדשי